תנ״ך · אחרונים · מצודת ציון · נביאים

מצודת ציון על חבקוק

רבי דוד אלטשולר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מצודת ציון על חבקוק

רבי דוד אלטשולר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מצודת-ציון-על-חבקוק/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק ב 4
פסוק ג 4
פסוק ד 4
פסוק ה 4
פסוק ו 4
פסוק ז 4
פסוק ח 4
פסוק ט 5
פסוק י 5
פסוק יא 5
פסוק יב 5
פסוק יג 5
פסוק יד 5
פסוק טו 5
פסוק טז 6
פסוק יז 6
פרק ב 6
פסוק א 6
פסוק ב 6
פסוק ג 6
פסוק ד 6
פסוק ה 6
פסוק ו 7
פסוק ז 7
פסוק ח 7
פסוק ט 7
פסוק י 7
פסוק יא 7
פסוק יב 8
פסוק יג 8
פסוק טו 8
פסוק טז 8
פסוק יז 8
פסוק יח 8
פסוק יט 8
פסוק כ 9
פרק ג 9
פסוק א 9
פסוק ג 9
פסוק ד 9
פסוק ה 9
פסוק ו 9
פסוק ז 10
פסוק ח 10
פסוק ט 10
פסוק י 10
פסוק יא 10
פסוק יב 10
פסוק יג 10
פסוק יד 10
פסוק טו 11
פסוק טז 11
פסוק יז 11
פסוק יח 11
פסוק יט 11

פרק א

פסוק ב

שועתי. ענין צעקה:

חמס. ענין עושק:

פסוק ג

און ועמל. ענין מעשים רעים שאינם צודקים:

תביט. ענין הסתכלות:

ושוד וחמס. גזל ועושק:

ויהי. ר"ל מתקיים ודוגמתו אהי מלכך אפוא (הושע י"ג:י'):

ומדון. מל' דין ומריבה:

פסוק ד

תפוג. ענין רפיון וחלשות כמו נפוגותי ונדכיתי (תהלים לח):

מכתיר. מסבב ככתר המסבב את הראש וכן אבירי בשן כתרוני (שם כב):

מעוקל. ענין עקום כמו ארחות עקלקלות (שופטים ה):

פסוק ה

כי יסופר. אם יסופר:

פסוק ו

מקים. ענין רוממות:

המר. מר נפש ור"ל אכזרי:

והנמהר. מל' מהירות משכנות. מקומות ששוכנים שם בני אדם:

פסוק ז

איום. מל' אימה ופחד:

ושאתו. מל' התנשאות ורוממות:

פסוק ח

מנמרים. שם חיה קלת המרוץ:

וחדו. ענין שנון וחריפות כמו כחרב חדה (ישעי' מט):

ופשו. ענין ריבוי כמו כי תפושו (ירמיה ג):

פרשיו. הם הרגילים לרכוב על הסוסים:

יעפו. מל' עפיפה ופריחה:

חש. ענין מהירות כמו חשתי ולא התמהמתי (תהילים קי"ט:ס'):

פסוק ט
לחמס. ענין עושק:
מגמת. ענין המחשבה והחשק ואין לו דומה ויתכן שהוא מלשון הגמיאיני נא (בראשית כ"ד:י"ז) וכמו שמלת שאף משותף לבליעה כמ"ש כי שאפני אנוש (תהילים נ"ו:ב') ולחשק כמ"ש ישאף צל (איוב ז':ב') כז יהיה מלת גמא משותף לשניהם:

פסוק י
יתקלס. ענין לעג והתול כמו לקלס אתנן (יחזקאל טז):
ורוזנים. שרים משחק. מל' שחוק ולעג:
ויצבור. ענין עשיית תל כמו שני צבורים (מ"ב י'):

פסוק יא
חלף. ענין תמורה:
רוח. ענין דעה ומחשבה:
ואשם. ענין רשע:

פסוק יב
וצור. על האל יאמר שהוא צור עולמים ר"ל חוזק העולמות:
להוכיח. ענין גמול יסורים כמו ויוכח עליהם מלכים (תהילים ק"ה:י"ד):
יסדתו. מל' יסוד:

פסוק יג
עמל. דבר שאינו הגון:
תחריש. תשתוק:
בבלע. ענין השחתה כמו בלע ה' (איכה ב):

פסוק יד
כרמש. הם בריות קטנות קצרי הרגל כמו רמש האדמה (בראשית ו):

פסוק טו
בחכה. שם כלי צדיה כמו תמשוך לויתן בחכה (איוב מ':כ"ה):
העלה. מלשון עליה:
יגורהו. ענין אסיפה כמו אגרה בקציר (משלי ז):
בחרמו. במכמרתו מיני פח ורשת כמו משטח חרמים (יחזקאל כ"ו:ה') וכמו ופרשי מכמורת (ישעיה יט):

פסוק טז
בהמה. בהם ר"ל על ידם:
בריאה. מאכל בריאה ר"ל שמנה וכן ועגלון איש בריא (שופטים ד):

פסוק יז
יריק. מל' ריקות:

פרק ב

פסוק א
משמרתי. דבר המוטל על הרבה בני אדם לעשות כ"א בזמנו קרוי בלשון משמרת וכן משמרות כהונה ולויה:
מצור. כן יקרא עיר מבצר על כי אין לכבשה בזולת המצור ואצפה. ענין הבטה כמו צפה דרך (נחום ב):
תוכחתי. מל' ויכוח:

פסוק ב
ובאר. תפרש:
הלוחות. כעין נסרים ועשוים המה לכתוב עליהם:
ירוץ. מל' ריצה ורדיפה ואמר בדרך שאלה:

פסוק ג
למועד. לזמן קבוע כמו העביר המועד (ירמיה מו):
ויפח. ענין דבור כמו יפיח אמונה (משלי יב):
יתמהמה. ענין התעכבות כמו חשתי ולא התמהמהתי (תהילים קי"ט:ס'):
חכה. ענין תקוה כמו וחכיתי להי' (ישעיה ח):
יאחר. מל' איחור והמתנה:

פסוק ד
עופלה. ענין התחזקות וכן ויעפילו לעלות (במדבר יד):
ישרה. מל' יושר:

פסוק ה
ואף כי. עניינו כמו כ"ש וק"ו וכן ואף כי אש אכלתהו (יחזקאל ט"ו:ה'):
היין. איש היין וכן לץ היין (משלי כ):
בוגד. ענין רשע:

גבר. איש:

יהיר. גס רוח כמו זד יהיר (שם כא):

ינוה. מל' נוה ומדור וכן נוה משולח (ישעיה נז):

פסוק ו

ישאו. ענין הרמה:

ומליצה. כן יקראו אמרים צחים:

חידות. דבר סתום וקשה ההבנה:

הוי. כמו אוי:

עבטיט. כמו עב טיט ר"ל משא עבה של טיט:

פסוק ז

פתע. הוא כמו פתאום:

נושכיך. מל' נשיכה וחתוך עם השינים:

ויקצו. מל' הקצה והערה מן השינה:

מזעזיך. ענין רתת וערדה כמו לזעוה ולבז (יחזקאל כג):

למשסות. ענין רמיסה כמו והיו שוסיך למשסה (ירמיהו ל':ט"ז):

למו. להם:

פסוק ח

שלות. ישלוך מל' שלל ובזה:

וחמס. עושק:

קריה. עיר:

פסוק ט

בצע. ענין גזל וכן בעון בצעו (ישעי' נז):

במרום. בשמים הרמים:

קנו. מדורו וכן בין כוכבים שים קנך (עובדיה א':ד'):

פסוק י

קצות. ענין חתוך וכריתה כמו וקצותה את כפה (דברים כ"ה:י"ב):

וחוטא. ענין חסרון כמו והייתי אני ובני שלמה חטאים (מ"א א'):

פסוק יא

מקיר. מכותל:

וכפיס. כן יקרא חתיכת עץ מן הקורה ואין לו דומה ובדרז"ל גויל גזית כפיסים (ב"ב ב) אולם שם יאמר על הלבנים ויתכן שהיה דרכם להשים גם עצים בבנין כזה וקראהו רז"ל ע"ש העצים:

יעננה. מלי עניה ותשובה:

פסוק יב

בדמים. בשפיכת דמים:

וכונן. מלי הכנה:

פסוק יג

בדי אש. בהרבה אש וכן בדי ריק וכמו בדי שופר יאמד האח (איוב ל"ט:כ"ה):

פסוק טו

מספח. ענין הקבוץ והדבוק כמו תחת חרול יספחו (שם ל):

חמתך. מלי חמה וכעס:

מעוריהם. הוא מלי גלוי ערוה כמו והראתי גוים מערך (נחום ג':ה') והוא ענין קלון ובזיון:

פסוק טז

והערל. ענין אוטם וסתימה כמו ערלה אזנם (ירמיה ו):

וקיקלון. כמו קיא קלון וקיא הוא מלשון הקאה והוא המאכל החוזר דרך הפה:

פסוק יז

לבנון. כן נקרא א"י כמ"ש ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג':כ"ה):

ושוד. מלי שדידה ועושק:

יחיתן. מלי חתת ושבר וכן וחתו גבוריך תימן (עובדיה א':ט'):

פסוק יח

הועיל. מלי תועלת:

פסלו. ענין החלקת והשואת הצורה וכן ויפסלו בוני שלמה (מ"א ה):

יוצרו. מלי יצירה ור"ל מתקנו ועושהו:

מסכה. צורה הניתך ממתכת:

ומורה. ענין למוד כמו את מי יורה דעה (ישעיהו כ"ח:ט'):

אלילים. מלי אל ולא ר"ל דבר מבלי תועלת:

אלמים. מלי אלם:

פסוק יט

הקיצה עורי. מלי הערה והקצה מן השינה:

דומם. מושתק כמו וידום אהרן (ויקרא י):
יורה. ילמד:
תפוש. ענין שטוח ופרישה כמו פשה הנגע (שם יג):
וכל רוח. שום רוח וכן כל מלאכה לא תעשו (שם כ"ג):

פסוק כ
הס. ענין שתיקה כמו ויהס כלב (במדבר יג):

פרק ג

פסוק א
שגיונות. מלשון שגיאה וכן שגיון לדוד (תהלים ז):

פסוק ג
מתימן. הוא ארץ אדום שהוא בדרומה של א"י:
סלה. לעולם:
הודו. ענין הדר ופאר:
ותהלתו. ענין הארה וזוהר כמו בהלו נרו (איוב כ"ט):

פסוק ד
ונגה. ענין הארה וזריחה כמו מנוגה נגדו (תהלים יח):
קרנים. הושאל על הממשלה והתחזקות ע"ש שבע"ח בעלי הקרן יתחזקו בהם:
חביון. מל' חבוי וגנוז כמו חבי כמעט רגע (ישעיהו כ"ו:כ'):
עזו. ענין חוזק ועל הארון יאמר שהוא חזקו של ישראל:

פסוק ה
דבר. מגפה:
רשף. גחלי אש כמו רשפיה רשפי אש (ש"ה ח):
לרגליו. ר"ל עם ביאתו וכן ויברך ה' אותך לרגלי (בראשית ל':ל'):

פסוק ו
ויתר. ענין דלוג והעתק כמו ויתר ממקומו (איוב לז):
ויתפוצצו. ענין הפיזור עם השבר והריצוץ וכן ככלי יוצר תנפצם (תהילים ב':ט'):
עד. ענינו כמו עולם:
שחו. ענין השפלה כמו וישח אדם (ישעיה ב):
הליכות. ענין הנהגה:

פסוק ז
תחת. בעבור:
און. ענין שקר ודבר שאינו הגון:
ירגזון. ענין חרדה יריעות. ר"ל יריעות האוהל:

פסוק ח
עברתך. מל' עברה וזעם:

פסוק ט
עריה תעור. ענין גלוי כמו ואת ערום ועריה (יחזקאל ט"ז:ז'):
מטות. שבטי ישראל:

פסוק י
יחילו. מל' חיל וחלחלה:
זרם. ענין מרוצת המים כמו כזרם מים (ישעיה כח):
נתן. ר"ל השמיע:
תהום. עומק המים:
נשא. ענין הרמה:

פסוק יא
זבולה. ענין מדור כמו בית זבול (מ"א מ):
לנוגה. ענין הארה:
ברק. כן יקרא ברזל החנית כי אחר הלטוש יצהיר כברק וכן ברק חרבי (דברים לב):

פסוק יב
תצעד. ענין דריכת הרגל כמו ויהי כי צעדו (ש"ב ו):
תדוש. מל' דישה:

פסוק יג
מחצת. ענין הכאה ורציצה כמו מחץ ראש (תהלים קי):
ערות. ענין גלוי כמו עריה בושת (מיכה א):

פסוק יד
נקבת. מל' נקב וחור:
פרזיו. עיר שאינה מוקפת חומה נקראה פרוז כמו פרזות תשב ירושלים (זכריה ב':ח'):
יסערו. מל' רוח סערה:
להפיצני. מל' הפצה ופיזור:

עליצותם. ענין שמחה כמו עלץ לבי (ש"א ב):
עני. ר"ל מעונה:

פסוק טו

דרכת. ענין רמיסה והילוך:
חומר. ענין תל וצבור כמו חמרים חמרים (שמות ח):

פסוק טז

ותרגז. ענין חרדה:
צללו. ענין תנועת הרעש כמו תצלנה אזניו (ירמיה יט):
ותחתי. במקומי:
אנוח. מל' מנוחה:
יגודנו. מל' גדודי עם:

פסוק יז

יבול. ענין צמח פרי כמו יבול הארץ (שופטים ו):
כחש. ענין רזות כמו ובשרי כחש משמן (תהילים ק"ט:כ"ד):
מעשה זית. פרי הזית:
ושדמות. שדות תבואה כמו שדמות חשבון (ישעיה וז):
גזר. ענין כריתה כמו אמרתי נגזרתי (איכה ג):
ממכלה. הוא דיר הצאן כמו ממכלאות צאן (תהלים עח):
ברפתים. הוא בית הבקר ובדרז"ל מצאה ברפת (ב"ב לב):

פסוק יח

אעלוזה. ענין שמחה כמו ועלזו לפניו (תהלים סח):

פסוק יט

חילי. מל' חיל עם:
כאילות. שם חיה הממהרת לרוץ:
במותי. ענין גובה כמו במתי ארץ (עמוס ד):
ידריכני. מל' דרך והילוך:
למנצח. בעלי השיר יקראו מנצחים כי הדרך לנצח זה את זה בהרמת הקול ובהכרעת הנעימה:
בנגינותי. מל' נגון: